

MINISTRY OF HEALTH OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN

MINISTRY OF HIGHER AND
SECONDARY SPECIALIZED
EDUCATION OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ANDIJAN STATE
MEDICAL INSTITUTE

UNIVERSITY ROSTOCK

www.adti.uz

March 24, 2023.

**International scientific and practical
conference on International scientific and
practical conference in cooperation with
University Rostock on**

**"Innovative approach to the
treatment of urological
diseases"**

MATERIALS

Andijan

"INNOVATIVE APPROACH TO THE TREATMENT OF UROLOGICAL DISEASES"

SCIENTIFIC EDITOR

M.M.MADAZIMOV

RESPONSIBLE EDITORS

**K.Z.SALAKHIDDINOV
J.A.JOHONGIROV
G.N.MAMATKHUJAEVA**

**MEMBERS OF THE
EDITORIAL BOARD**

**M.A.SHADMANOV
U.M.RUSTAMOV
D.I.SADIKOVA
SH.Y.BUSTANOV**

**COMPUTER GRAPHICS
EDITORS**

**F.A.ABDULXODIMOV
Y.S.GROMOV**

ANDIJAN STATE MEDICAL INSTITUTE

"INNOVATIVE APPROACH TO THE TREATMENT OF UROLOGICAL DISEASES"

СИЙДИК ТОШ КАСАЛЛИГИ ВА ИЧИМЛИК СУВИНИНГ ҚАТТИҚЛИГИ

Шерқўзиева Г.Ф., Саломова Ф.И.
Тошкент тиббиёт академияси

Мавзунинг долзарблиги. Табиатга антропоген омил кучайганлиги, яъни кўплаб саноат корхоналари, қишлоқ хўжалиги экинзорлари, коммунал хўжаликлари фаолияти натижасида ҳар хил чиқитлар билан атроф-муҳитлар булғанади, шу жумладан, ифлос оқавалар билан сув ҳавзаларининг ифлосланиши сабаб тоза сув муаммоси ҳозирга пайтда энг долзарб масала ҳисобланади. Сувнинг қаттиқлиги билан организмда тошлар пайдо қиладиган касалликлар ўртасида боғланиш борлиги тўғрисидаги бир қанча фикрлар маълум. Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикасида олинган далилларга қараганда, одамларнинг ўт ва сийдик қопида, шунингдек буйрағида тошлар пайдо бўлишига асосан Амударё ҳавзасидаги сувлар қаттиқлигининг тобора ортиши сабаб бўлмоқда. Сувнинг қаттиқлиги – унинг сифатини белгилайдиган кўрсаткичлардан бири ҳисобланади. Табиий сувларнинг қаттиқлиги улардаги кальций ва магний тузларининг бўлиши билан боғлиқдир. Қаттиқлиги 4 мгэқв/л дан кам бўлган сув юмшок, 4—8 мгэқв/л бўлган сув ўртача қаттиқ, 12 мгэқв/л дан ортиқ бўлган сув эса жуда қаттиқ сув ҳисобланади. Табиий сувнинг қаттиқлиги турлича. Дарё ва кўл сувининг қаттиқлиги 0,1—0,2 мг.эқв/л (тайга ва тундра), ер ости суви, денгиз ва океан сувининг қаттиқлиги 80 — 100 м.гэқв/л. Сувнинг қаттиқлиги туфайли буғ қозонлари деворларига чўкмалар чўқади, қир ювганда совун кўп сарфланади. Қаттиқ сувда сабзавот, гўшт яхши пишмайди. Марказий сув таъминотида, асосан, истеъмол қилинадиган сувнинг қаттиқлиги 7 мг.эқв/л гача бўлишига йўл қўйилади. ЖССТ берган маълумотларга кўра ер юзининг 3 млрд аҳолиси сифатсиз сувни истеъмол қилмоқда. Ер юзи аҳолисида учраган касалликларининг 2 минг дан ортиқ тури айнан сифатсиз сув истеъмоли билан боғлиқдир. Худди шу сабаб билан дунёнинг 25% аҳолиси сифатсиз сув истеъмоли сабабли турли касалликларга учрайди, ер юзи аҳолисининг ҳар ўнинчиси касалланади, ҳар йили деярли 4 миллион болалар ва 18 миллион катталар айнан сифатсиз сув истеъмоли турли касалликлардан вафот этадилар. Шу нарса аниқландики, 100 нафар онкологик касалликларнинг 20 дан 35 нафари айнан хлорланган ичимлик сувини истеъмол қилиш оқибатида келиб чиқади. Аҳоли ўртасида сийдик тош касаллигининг ривожланишида ичимлик сувининг қаттиқлиги ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Тадқиқот мақсади. Юқоридагилардан келиб чиқиб биз йиллар динамикасида аҳолига берилаётган ичимлик сувининг қаттиқлигини ретроспектив таҳлил қилдик.

Тадқиқот материаллари ва усуллари. 2017-2018 ва 2019 йиллар давомида аҳолига берилаётган ичимлик суви намуналари ва уларнинг лаборатория текшириш натижалари.

Тадқиқот натижалари. Аҳоли истеъмол қиладиган водопровод ва қудуқ сувларининг умумий қаттиқлик кўрсаткичларини ретроспектив таҳлил қилинганда қуйидаги натижаларни олдик: 2017 йил водопровод сувдан олинган умумий намуналар сони 640 та бўлиб, улардан 48 (7,5%)ида, қудуқ сувида эса барча олинган намуналарда умумий қаттиқлик меъёрдан юқори эканлиги аниқланди. 2018 йилда водопровод сувдан олинган умумий намуналар сони 709 та, улардан 75 (10,5%)ида, қудуқ сувида эса барча олинган намуналарда умумий қаттиқлик меъёрдан юқори эканлиги қайд этилди. 2019 йил водопровод сувдан олинган умумий намуналар сони 983 та бўлиб, улардан 68 (6,9%) ида, қудуқ сувида эса барча олинган намуналарда умумий қаттиқлик бўйича гигиеник талабларга жавоб бермаган.

Хулоса. Кузатув йилларининг барчасида қудуқ сувининг қаттиқлик даражаси гигиеник талабларга мос келмади. Аҳоли ўртасида сувнинг умумий қаттиқлигига боғлиқ

касалликлар профилактикасида ичимлик сувининг умумий қаттиқлигини доимий назорат қилиб туриш мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

ПРОСТАТА БЕЗИ САРАТОНИНИ ЭРТА АНИҚЛАШ УСУЛЛАРИ АҲАМИЯТИ

Хасанов Д.Ш., Мамадалиев М.М., Ибрагимов О.С.

Андижон давлат тиббиёт институти. РИОРИАТМ Андижон филиали

Кириш. Простата бези саратони ўсма кичик ҳажмларида белгиларсиз кечади. Касаллик кечиши ўсма фенотипи ва унинг хужайра таркиби биологик хусусиятларига боғлиқ. Асосий беморларда, касаллик эрта аломатлар йўқлиги сабабли, без саратони кечки босқичларда аниқланади. Шу муносабат билан, касаллик эрта аниқлаш учун ўтказиладиган текширув усулларининг аҳамияти ҳозирги кунда долзарбдир.

Тадқиқотнинг мақсади. Простата бези саратони эрта аниқлаш учун текширув усуллари аҳамиятини баҳолаш.

Материаллар ва усуллар. Тадқиқот простата бези саратони га шубҳа қилиниб РИОРИАТМ Андижон филиали мурожат қилган 40 ёшдан 78 ёшгача бўлган 35 нафар эркакни кузатувида асосланган. Беморлар комплекс текширилди. ПСА стандарт усул бўйича простата бези секретсиясини клиник ва бактериологик текширувдан сўнг ва агар керак бўлса, сурункали простатитни комплекс даволаш курсини ўтказгандан сўнг амалга оширилди. Ультратовуш текширув, трансректал ультратовуш текширув билан амалга оширилди. Ташхисни морфологик верификацияси учун простата пункцион биопсияси ўтказилди.

Натижалар. Қон плазмасининг умумий ПСА даражаси 7 дан 58,6 нг/мл гача бўлган. Барча беморларда простата бези ректал текширишда ПБСга хос бўлган ўзгаришларни аниқлади. Простата бези трансректал УТТда, простата безининг периферик зонасида унинг капсуласининг яхлитлигини бузилмаган ҳолда гипо - ва гиперэхоген фокуслар аниқланди. Допплер текширувда простата безининг зарарланган соҳасида диффуз гиперваскуляризацияси қайд этилди. Бирламчи простата биопсияси учун кўрсатма мезонлари қуйидагилар бўлди: безда инфильтрат ёки тугун, ректал текширувда простата консистенциясининг нотекислиги, УТТда гипо-ёки гиперэхоген фокус, умумий ПСА даражасининг 4 нг/мл дан ошиши. Беморлар 24 нафаридан (68,6%) простата бези саратони тасдиқланди. Простата бези қайта биопсияси учун кўрсатмалар: простата ҳажми 65 мл гача бўлган ҳолда бирламчи биопсиянинг манфий натижаси, умумий ПСА даражасининг 4 нг/мл дан юқорилиги, трансректал УТТда малигнизация белгиларини аниқлаши. 11 (31,4%) нафар беморда натижалар простата бези саратони га мос келди.

Хулоса. Простата бези саратони ни даволашнинг муваффақияти ректал текширув, ПСА, трансректал УТТ ва простата бези биопсияси усуллари ёрдамида ўсма жараёнини эрта аниқлаш ҳисобланади. ПСА даражасининг ошиши билан трансректал УТТда бездаги ўзгариш, ректал текширувда простата безида ўзгариши бўлмаса ҳам, простата бези биопсиясини ўтказиш учун кўрсатма ҳисобланади.

"INNOVATIVE APPROACH TO THE TREATMENT OF UROLOGICAL DISEASES"

СИЙДИК ПУФАГИ ЛЕЙКОПЛАКЦИЯСИДА ЦИТОКЕРАТИННИ ИММУНОГИСТОКИМЕВИЙ АНИҚЛАШ	128
Мамаризаев А.А., Солиев М.Б., Ортикматов Э.А., ХОМИЛАДОРЛАРДА СИЙДИК ТОШ КАСАЛЛИГИНИ ДАВОЛАШ ТАКТИКАСИ	129
Садикова Д.И., Абдулазизов С.А. СУРУНКАЛИ ПИЕЛОНЕФРИТНИ КЕКСА ЁШДАГИ БЕМОРЛАРДА КЕЧИШНИ ТАХЛИЛ ҚИЛИШ	130
Садикова Д.И., Курбанова Д.И., Усманова Ф.Т. ХОМИЛАДОРЛИҚДАГИ МУАММО	131
Садикова Д.И., Юсуфалиева Г.М., Усмонова Ф.Т. СИЙДИК ТОШ КАСАЛЛИГИ ВА ИЧИМЛИК СУВИНИНГ ҚАТТИҚЛИГИ	132
Шерқўзиева Г.Ф., Саломова Ф.И. ПРОСТАТА БЕЗИ САРАТОННИ ЭРТА АНИҚЛАШ УСУЛЛАРИ АҲАМИЯТИ	133
Хасанов Д.Ш., Мамадалиев М.М., Ибрагимов О.С. ПРОСТАТА ХАВФСИЗ ГИПЕРПАЗИЯСИ ТРАНСУРЕТРАЛ РЕЗЕКЦИЯСИДАН КЕЙИН ҲАМ САҚЛАНИБ ҚОЛАДИГАН ИРРИТАТИВ СИМПТОМЛАР ПРЕДИКТОРЛАРИ	134
Худайбердиев Х.Б., Акилов Ф.А. СИЙДИК НАЙИ ТОШЛАРИ ЭКСТРАКОРПОРАЛ ЛИТОТРИПСИЯСИ САМАРАДОРЛИГИ ПРЕДИКТОРЛАРИ	135
Худайбердиев Х.Б., Акилов Ф.А. ПРОСТАТА ХАВФСИЗ ГИПЕРПАЗИЯСИ ОПЕРАТИВ ДАВОСИДАН КЕЙИН БЕМОР МУСТАҚИЛ ПЕШОБ ҚИЛА ОЛИШИ ПРОГНОЗИ	136
Худайбердиев Х.Б., Акилов Ф.А. УРОЛОГИК КАСАЛЛИКЛАР БИЛАН КАСАЛЛАНГАН БЕМОРЛАРДА ХАВФ ОМИЛЛАРИНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА ПРОГНОСТИК ХАРИТАСINI КУЛЛАШ	137
Шадманов М.А. УРОЛОГИК КАСАЛЛИКЛАР БИЛАН БЕМОРЛАРНИ ОЛИБ БОРИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШДА ОИЛАВИЙ ШИФОКОРДА КОМПЕТЕНТЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	138
Шадманов М.А.	